

PETLETNO SPREMLJANJE BREGULJK NA SAVI

// Rudolf Tekavčič

Nedavno je breguljka (*Riparia riparia*) našla primerno steno za gnezdenje tudi v bregu Save pri naselju Brinje v bližini Šentjakoba pri Ljubljani.

foto: **obe Rudolf Tekavčič**

V času pričakovanja prvih selivk zgodaj spomladi se pogovor med ljubitelji ptic pogosto začne z vprašanjem, kdo je že videl prvo prinašalko pomladi. Prvi znanilci so največkrat škorci (*Sturnus vulgaris*), ki jih opazimo že februarja, prave in najtežje pričakovane znanilke pomladi pa so seveda lastovke. Ob koncu marca nas razveselijo prve kmečke lastovke (*Hirundo rustica*), že ob toplejšem vremenu v aprilu, predvsem pa v maju pa se začnejo vračati tudi mestne lastovke (*Delichon urbicum*). Ko govorimo o lastovkah, pa med ljubitelji ptic le redko zasledimo pogovor o breguljkah (*Riparia riparia*), najmanjših evropskih lastovkah. Te so pogosto prezrte, ker gnezdiijo odmaknjeno od človeka, v kolonijah ob bregovih rek in zapuščenih peskokopih, kjer si v peščenih stenah izkopljejo do enega metra dolg gnezditveni rov.

KOLONIJE V SLOVENIJI

Breguljkina tradicionalna gnezdišča v Sloveniji so ob Muri, Dravi in spodnji Savi. Največje kolonije so bile zabeležene v gramoznici Vrbina ob Savi, v gramoznici Melinci, ob odvodnem kanalu HE Zlatoličje pri Hajdošah in HE pri Forminu.

Nedavno pa je svoje območje gnezditve razširila tudi v osrednji del Slovenije, kjer je našla primerno steno za gnezdenje v spodnjem bregu Save pri naselju Brinje v bližini Šentjakoba pri Ljubljani. Kolonijo je v popisu ptic mesta Ljubljane in okolice, ki je potekal v sodelovanju Nacionalnega inštituta za biologijo in DOPPS-a leta 2011, odkrila Urša Koce. V tem času se je odvijal vzdrževalni poseg v levi breg Save na odseku med vasjo Brinje in avtocestnim mostom Ljubljana–Šentjakob. Na naše opozorilo, da je treba to kolonijo gnezdečih breguljk zavarovati, je Zavod RS za varstvo narave preprečil nadaljnje poseganje v brežino. Prepoved vodnogospodarskih del, ki so eden najmočnejših dejavnikov ogrožanja vrste, je obrodila sad, saj se je naslednje leto kolonija razširila tudi na levi breg Save. Tako se je število gnezdečih parov med letoma 2011 in 2015 gibalo med 42 in 120.

OBROČKANJE BREGULJK

Še istega leta, ko je bila odkrita kolonija, sta se pod okriljem Slovenskega centra za obročkanje ptic, ki deluje pod okriljem Prirodoslovnega muzeja Slovenije, na tej koloniji začela obročkanje in zbiranje biometričnih podatkov o breguljkah. V

Breguljka (*Riparia riparia*)
 ilustracija: **Jan Hošek**

juniju so med ujetimi pticami prednjačili odrasli osebki. Prvi mladostni osebki so bili ujeti na začetku julija, njihovo število pa se je povečalo do začetka avgusta. Potem so breguljke zapustile gnezdišče in se pridružile kmečkim lastovkam pri prenočevanju v obrežnem pasu drevja in trstičju ob rekah, jezerih in drugih mokriščih. Konec poletja so skupaj s kmečkimi lastovkami zapustile naše kraje.

V obdobju spremljanja breguljk je bilo zabeleženih tudi nekaj ponovnih najdb. Vsi osebki, ki so bili ponovno ujeti na Savi pri naselju Brinje, so bili leto prej obročkani na Hrvaškem v pognezditvenem času, ko so bili verjetno na selitvi. Možno je, da so pred tem gnezdili oziroma bili izvaljeni na Savi pri Brinju. Najdba osebka, ki je bil obročkan v koloniji na Savi pri naselju Brinje in v naslednji gnezditveni sezoni ponovno ujet na Hrvaškem pri Samoborskem otoku, pa kaže na to, da vse breguljke niso zveste istemu gnezditvenemu območju. Odkrivajo se torej zanimive »zgodbe« slovenske breguljke, za katere upamo, da bodo še naprej tako uspešne.

ŠTEVILO OBROČKANIH BREGULJK PO LETIH

Leto	2011	2012	2013	2014	2015
Odrasli osebki	65	88	211	79	112
Prvoletni osebki	28	3	0	0	44
Mladostni osebki	12	4	50	21	96
SKUPAJ	105	95	261	100	244

PONOVNE NAJDBE OBROČKANIH BREGULJK

Datum obročkanja	Lokacija obročkanja	Starost osebka ob obročkanju	Datum ponovne najdbe	Lokacija ponovne najdbe
23. 8. 2010	Jezero - Njivice, Hrvaška	1 leto	5. 7. 2011	Sava pri naselju Brinje, Slovenija
		1 leto	13. 7. 2011	
22. 8. 2012	Vransko jezero, Hrvaška	1 leto	25. 6. 2013	
9. 9. 2012	Vid - Metković, Hrvaška	1 leto		
9. 6. 2012	Padernello - Brescia, Italija	1 leto	27. 6. 2013	
24. 6. 2012	Sava pri naselju Brinje, Slovenija	1 leto	25. 6. 2013	Sava pri naselju Samoborski Otok, Hrvaška